РЕЦЕНЗИЯ

от професор Георги Стоянов Карастоянов, д.пс.н.,

за дисертационния труд на Юлиан Василев Харалампиев

на тема

„ НАГЛАСИ КЪМ ВОЙНА, СОЦИАЛНО-ГРУПОВА ИДЕНТИЧНОСТ И ЛИЧНОСТНА АГРЕСИЯ “

представен за придобиване на образователната и научна степен „доктор“, в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, по професионално направление 3.2. „Психология“, докторска програма „Социална психология”

ИИНЧ-БАН

Рецензията е възложена съгласно Протокол № 1/16.04.2026 г. от заседанието на Научно жури, избрано с решение на Научния съвет на ИИНЧ-БАН и утвърдено със заповед на Директора на ИИНЧ- БАН № РД – 6 – 167 от 14.04.2026 г. За изготвяне на становището ми бяха предоставени автобиография на докторанта, дисертационния труд, автореферата на дисертационния труд, електронни копия на публикациите по темата на дисертационния труд, доклад за проверка за сходство, както и други документи, свързани с обучението на докторанта. Представените документи показват, че

Юлиян Харалампиев е изпълнил успешно предвидените дейности в индивидуалния учебен план за целия срок на докторантурата, положил е необходимите изпити и е преминала успешно през законовата процедура за допускане до защита за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ съгласно Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за неговото приложение (ППЗРАСРБ) и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в БАН, както и Правилата за работа на научните журита в ИИНЧ - БАН по процедури за защита на дисертации за придобиване на образователна и научна степен "доктор" и научната степен „доктор на науките“.

Дисертационният труд се фокусира върху значим проблем поне в два аспекта.

Като изследователски проблем- макар и отделни концепти включени в изследването като агресията да са изследвани в българската психология, взаимовръзката с , както и между национална идентичност, патриотизъм, национализъм, групова идентичност е почти неизследвана освен в есеистични формати. В степента, в която аз съм запознат, това е първото сериозно изследване по тази тема, което пък предполага висока степен на трудност, отчитайки , че става дума за дисертационен труд.

Второ, като важен за обществото проблем- в контекста на събитията случващи се в Европа и света, резултатите от изследването са изключително важни за националната сигурност и биха

подпомогнали вземането на важни решения в контекста на засилващото се масово възприятие за несигурност по отношение на мира и войната в днешния ден.

Считам, че темата „ НАГЛАСИ КЪМ ВОЙНА, СОЦИАЛНО-ГРУПОВА ИДЕНТИЧНОСТ И ЛИЧНОСТНА АГРЕСИЯ“ съответства на основното съдържание на представения за рецензиране текст. В структурно отношение дисертацията следва класическия модел за психологическо изследване - теоретичен обзор на изследвания проблем (първа глава), постановка на емпиричното изследване (втора глава), анализ и интерпретация на резултатите (трета глава).

Дисертационният труд е представен на общо 196 страници, от които 185 страници текст и цитирана литература, и 10 приложения в обем от 11 страници, в които са представени използваните инструменти, което позволява по- пълно проследяване на всички етапи от емпиричното изледване. Данните от емпиричното изследване са коректно представени и онагледени чрез 46 таблици и 12 фигури. Използваните литературните източници са 298, от които 17 на кирилица, останалите на английски език, което е естествено съотношение предвид липсата на сериозни изследвания по темата. Те са цитирани коректно в текста и включват както класически трудове, така и съвременни изследвания от последните десет години. Цитираните онлайн източници, при проверка бяха достъпни.

Структурата, обемът и оформлението на дисертационния труд, представен за придобиване на образователната и научна степен „доктор“, отговарят на добрите изследователски практики в

професионално направление 3.2.„Психология“. Постигнат е добър баланс при представянето на теоретичния обзор от една страна (около една втора от общото съдържание) и емпиричното изследване. В увода на дисертационния труд убедително е обоснована актуалността и значимостта на темата.

В първа глава е направен пълен и задълбочен анализ на релевантната на изследвания проблем научна литература, като са анализирани класическите и иновативни концепти , което отчитам като приносен момент на дисертационния труд, отчитайки че е сравнително слабо изследван от български психолози, в степента в която аз съм запознат.

Задълбоченият теоретичен обзор е позволил във втора глава коректно да бъдат предложени адекватни цел и подцел, представен коректен дизайн на изследването и да бъдат формулирани пет логични задачи на емпиричното изследване. Издигнатите основна и частни хипотези са теоретично обосновани. Направено е детайлно описание на организацията и провеждането на изследването, описание на извадката, коректното описание на ограниченията на емпиричното изследване. Представени са в достатъчен обем използваните изследователски методи. В трета глава получените емпирични резултати са анализирани компетентно и коректно от гледна точка на теоретичния обзор на проблема и в съответствие в съответствие със заложените задачи за верифициране на издигнатите хипотези. Направените в заключение изводи и препоръка са обосновани в контекста на получените емпирични данни и

предхождащия теоретичен обзор.

Направените критични бележки на заседанието за отчисляване с право на защита и предварителната защита за допускане до публична защита са осмислени и съобразени в текста.

Резултатите от изследванията по темата на дисертацията са коректно представени пред критичния поглед на психологическа общност с три самостоятелни публикации на международни и национални научни форуми, което е показател, по който може да се прецени, че научните приноси в дисертацията са личен принос на докторанта. Представените три публикации покриват минималните национални изисквания за присъждане на образователна и научна степен „доктор" в професионално направление 3.2. Психология съгласно чл . 2 б от Закона за развитие на академичния състав в Република България.

Не установих нарушения на академичната етика, некоректно цитиране или плагиатство в представения за рецензиране дисертационен труд.

Нямам съществени критични бележки към дисертационния труд.

Считам, че дисертационният труд съдържа важни научни и научно-приложни резултати за разкриване на взаимовръзките между между национална и групова идентичност, патриотизъм, национализъм, агресия и нагласите към войната. Те могат да бъдат приети за оригинални научни приноси, както докторантът претендира в дисертационния труд.

Представеният дисертационен труд показва, че Юлиан Харалампиев притежава много добра теоретична подготовка в областта на психологията, съчетана с методологическа подготовка за планиране и провеждане за емпирични изследвания и анализиране на резултатите от тях.

Цялостната оценка на дисертационния труд показва, че той отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, ПЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в БАН, както и Правилата за работа на научните журита в ИИНЧ - БАН по процедури за защита на дисертации за придобиване на образователна и научна степен "доктор" и научната степен „доктор на науките". Въз основа на положителните ми оценки за дисертационното изследване, представените публикации, демонстрираната методологическа подготовка на докторанта и безспорните научни приноси, предлагам на уважаемите членове на научното жури да гласуват Юлиан Харалампиев, представил дисертационен труд на тема „ Нагласи към война, социално-групова идентичност и личностна агресия ", да придобие образователната и научна степен „доктор" по професионално направление 3.1. „Психология" в област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки", докторска програма „Социална психология".

София,04.05.2026 г.

проф. д.пс.н. Г. Карастоянов